

Vergaderjaar 2015–2016

34 350 XIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2015 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	2
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	3
1.	Leeswijzer	3
2.	Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties	3
	Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2015 (Najaarsnota)	4
	Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2015 (Najaarsnota)	6
3.	De beleidsartikelen	8
	Beleidsartikel 11 Goed functionerende economie en markten	8
	Beleidsartikel 12 Een sterk innovatievermogen	9
	Beleidsartikel 13 Een excellent ondernemingsklimaat	11
	Beleidsartikel 14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening	14
	Beleidsartikel 16 Concurrerende, duurzame, veilige agro-, visserij- en voedselketens	17
	Beleidsartikel 17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit	20
	Beleidsartikel 18 Natuur en regio	21
	Beleidsartikel 19 Toekomstfonds	24
4.	De niet-beleidsartikelen	25
	Beleidsartikel 40 Apparaat	25
	Beleidsartikel 41 Nominaal en onvoorzien	27
5.	De agentschappen	27
	Dienst Landelijk Gebied (DLG)	27
	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)	27
6.	Het Diergezondheidsfonds (DGF)	31

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2015 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie;
3. de begrotingsstaat inzake het Diergezondheidsfonds.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

Deze tweede suppletoire begroting geeft een geactualiseerd beeld van de begrotingsuitvoering 2015. Onderdeel B, de begrotingstoelichting, is als volgt opgebouwd:

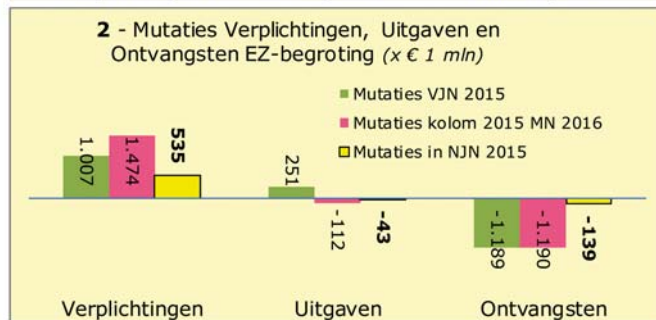
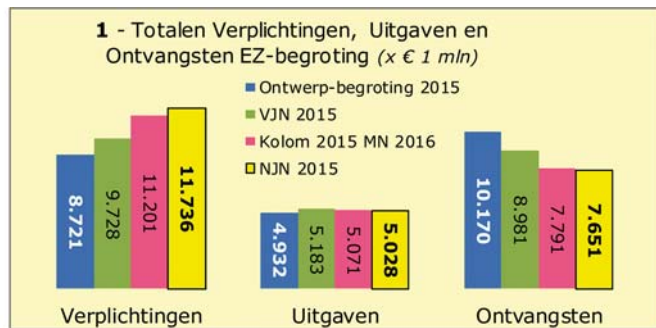
- 1) De leeswijzer.
- 2) Overzicht van de belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties.
- 3) De beleidsartikelen.
Voor ieder beleidsartikel is de tabel «Budgettaire gevolgen van beleid» opgenomen. Hierin zijn de begrotingsmutaties opgenomen. De begrotingsmutaties zijn gesplitst in een kolom met «mutaties Miljoenennota» en een kolom met «overige mutaties 2^e suppletoire begroting». De mutaties Miljoenennota zijn reeds toegelicht in de verdiepingsbijlage van de EZ-begroting 2016 (TK, 34 300 XIII, nr. 2).
- 4) De niet-beleidsartikelen.
In de tabel budgettaire gevolgen van beleid zijn de begrotingsmutaties opgenomen. Hiervoor is dezelfde werkwijze van toepassing als bij de beleidsartikelen (twee kolommen).
- 5) De agentschapsparagrafen.
In deze tweede suppletoire begroting zijn toelichtingen opgenomen bij de aanpassingen in de agentschapsparagrafen DLG en NVWA.

Voor het toelichten van de begrotingsmutaties zijn in deze tweede suppletoire begroting de ondergrenzen gehanteerd zoals opgenomen in de onderstaande tabel.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € mln	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € mln)	Technische mutaties (ondergrens in € mln)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 en < 1.000	5	10
=> 1.000	10	20

2. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties

- Het onderstaande overzicht 1 geeft op hoofdlijn de *standen* weer van de begrotingsramingen 2015 van verplichtingen, uitgaven en ontvangsten vanaf de vastgestelde begroting 2015 tot en met de Najaarsnota 2015.
- Overzicht 2 geeft de *mutaties* voor de begroting 2015 weer die op totaalniveau verwerkt zijn bij Voorjaarsnota 2015, Miljoenennota 2016 en Najaarsnota 2015.
- In overzicht 3 zijn de nieuwe *mutaties*, zoals verwerkt in de Najaarsnota 2015, weergegeven per begrotingsartikel.
- Aansluitend zijn de belangrijkste nieuwe mutaties toegelicht. De artikelsgewijze toelichting treft u aan in de hoofdstukken 3 en 4.

3 - Mutaties in Najaarsnota 2015

	Mutaties begrotingsartikelen EZ in Najaarsnota 2015 (x € 1 mln)										
	11	12	13	14	16	17	18	19	40	41	Totaal
Verplichtingenmutaties	2	43	2	450	28	6	5	0	-1	0	535
Uitgavenmutaties	3	-39	7	-42	28	6	-5	0	-1	0	-43
Ontvangstenmutaties	-10		1	-131	18		8	-32	6		-139

Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2015 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

	Art. nr.	Uitgaven 2015
Stand oorspronkelijke vastgestelde begroting 2015		4.932.315
Stand na 1° suppletoire begroting 2015		5.182.994
Stand na Miljoenennota 2016		5.071.065
<i>Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties (Najaarsnota):</i>		
MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	12	- 24.362
Luchtvaartkredietfaciliteit	12	- 20.511
Interne begrotingsreserve Groeifaciliteit	13	12.000
Bevorderen ondernemerschap	13	- 15.648
Topsectoren Energie/Energie-innovatie	14	33.323
Energieakkoord	14	- 22.450
ETS-compensatie	14	- 29.000
Carbon Capture and Storage (CCS)	14	- 16.205
Lening aan Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN)	14	- 10.339
Uitvoering programma Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV)	16	- 5.017
Verliesdeclaraties Borgstellingsfaciliteit	16	10.452
Bekostiging Groen Onderwijs	17	6.525
Bijdrage aan DICTU	40	8.133
Bijdrage aan NVWA	div.	11.291
Bijdrage aan RVO	div.	19.297
Overige mutaties	div.	- 318
Stand na 2° suppletoire begroting 2015		5.028.236

MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)

Dit betreft met name een overheveling aan het Provinciefonds voor de regionale uitvoering van de regeling MKB-innovatiestimulering topsectoren in het kader van de Samenwerkingsagenda Rijk-regio (€ 15 mln). Daarnaast is budget overgeheveld voor Center for Translational Molecular Medicine (€ 7,4 mln) en Joint Technology Initiatives (€ 2,0 mln) voor de uitfinanciering van verplichtingen.

Luchtvaartkredietfaciliteit

Rekkof Aircraft N.V. maakt in 2015 geen gebruik van de luchtvaartkredietfaciliteit.

Interne begrotingsreserve Groeifaciliteit

Het achtergestelde leningenfonds van de Nederlandse Investerings Instelling (NLI) gaat gebruik maken van de Groeifaciliteit. Daarom wordt € 12 mln toegevoegd aan de interne begrotingsreserve van de Groeifaciliteit.

Bevorderen ondernemerschap

Naast de € 12 mln die is overgeboekt naar de Groeifaciliteit (zie voorgaande mutatie) bestaat de mutatie uit diverse bedragen die worden ingezet voor uitfinanciering van verplichtingen op andere instrumenten.

Topsectoren Energie/Energie-innovatie

De uitgavenraming is verhoogd als gevolg van een aantal vertraagde energie innovatie projecten uit het verleden in het kader van de Innovatie Agenda Energie (IA) die naar verwachting dit jaar tot uitbetaling gaan komen.

Energieakkoord

Lagere uitgaven op het onderdeel Energieakkoord zijn met name het gevolg van subsidietoezeggingen voor de regeling Demonstratie energie-innovatie (DEI) die pas laat in het jaar hebben plaats gevonden en niet meer leiden tot kasuitgaven in 2015.

ETS-compensatie

Door lagere prijzen voor de ETS-rechten is het beroep op de regeling ETS-Compensatie Energie-intensieve bedrijven lager dan het bedrag dat voor de regeling beschikbaar was.

Carbon Capture and Storage (CCS)

Door vertraagde CCS-uitgaven in 2015 wordt het voor 2015 geraamde budget niet volledig benut.

Lening aan Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN)

ECN/NRG vraagt de overeengekomen lening minder snel op dan eerder geraamd. Hierdoor is de uitgavenraming 2015 naar beneden bijgesteld. In latere jaren worden deze middelen alsnog opgevraagd.

Uitvoering programma Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV)

Er is vertraging opgetreden in de uitvoering van het programma Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) waardoor in 2015 nog geen regelingen kunnen worden opengesteld. Deze middelen worden in de interne begrotingsreserve Visserij gestort zodat ze beschikbaar blijven voor latere jaren.

Verliesdeclaraties Borgstellingsfaciliteit

Bij de Garantstelling Landbouw (GL) zijn meer verliesdeclaraties ingediend dan oorspronkelijk begroot. Het betreft hier een nawee van de economische crisis.

Bekostiging Groen Onderwijs

De verhoging houdt met name verband met de loonbijstelling 2015.

Bijdrage aan DICTU

De bijdrage aan DICTU is bestemd voor investerings- en exploitatiekosten (€ 4,9 mln), automatiseringskosten van het Agentschap Telecom (€ 0,9 mln), vernieuwen werkplekken bij de NVWA (€ 1,8 mln), loonbijstelling 2015 (€ 0,2 mln), kosten van beheer Tendered (€ 0,2 mln).

Bijdrage aan NVWA

De NVWA voorziet in 2015 een negatief exploitatieresultaat. Daardoor dreigt het eigen vermogen van de NVWA negatief te worden. Daartoe wordt in 2015 totaal € 19,4 mln toegevoegd aan het eigen vermogen van de NVWA. Een nadere specificatie en toelichting is opgenomen in het beleidsartikel 16 (pagina 29) en de agentschapsparagraaf van de NVWA (pagina 42 tot en met 45).

Bijdrage aan RVO

De hogere bijdrage aan de RVO houdt voornamelijk verband met ontvangsten uit de afrekening van de bevoorschotting van RVO 2014, omdat er door de reorganisatie van RVO (samengaan Agentschap NL en Dienst Regelingen) vertraging is ontstaan in de uitvoering van opdrachten die doorlopen in 2015.

Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2015 (Najaarsnota)

Bedragen x € 1.000

	Art. nr.	Ontvangsten 2015
Stand oorspronkelijke vastgestelde begroting 2015		10.170.057
Stand na 1e suppletoire begroting 2015		8.981.429
Stand na Miljoenennota 2016		7.790.960
<i>Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties (Najaarsnota):</i>		
High Trust boete ontvangsten	11	- 10.508
SDE+	14	- 41.000
Aardgasbaten	14	- 100.000
Diverse ontvangsten artikel 14	14	11.923
COVA	14	- 5.000
Begrotingsreserve Borgstellingsfaciliteit	16	10.452

	Art. nr.	Ontvangsten 2015
Kennisontwikkeling en innovatie	16	2.342
Diverse ontvangsten artikel 18	18	4.601
Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen	19	- 32.000
Diverse ontvangsten artikel 40	40	5.960
Ontvangsten RVO	div.	11.725
Overige mutaties	div.	2.031
Stand na 2e suppletoire begroting		7.651.486

High Trust boete ontvangsten

Op basis van de actuele prognoses van Autoriteit Consument en Markt (ACM) wordt in 2015 € 10,5 mln minder aan boeteontvangsten verwacht.

SDE+

Verwacht wordt dat de opbrengsten uit de Opslag Duurzame Energie (ODE) lager uitvallen dan eerder geraamd mede onder invloed van de gemiddeld hogere temperatuur.

Aardgasbaten

De neerwaartse bijstelling van de aardgasbaten (€ 100 mln) wordt veroorzaakt doordat de actuele prijzen lager zijn dan eerder bij MEV geraamd.

Diverse ontvangsten artikel 14

Uit hoofde van diverse afrekeningen worden er in 2015 extra ontvangsten voorzien.

COVA

De lagere ontvangsten bij het Centraal Orgaan Voorraadvoeding Aardolieproducten (COVA) zijn het gevolg van een lager volume aardolieproducten waarover de voorraadheffing is geheven.

Begrotingsreserve Borgstellingsfaciliteit

De raming van de te onttrekken middelen uit de garantstelling borgstellingsfaciliteit wordt verhoogd met € 10,5 mln in verband met de te betalen verliesdeclaraties.

Kennisontwikkeling en innovatie

De hogere ontvangsten op dit onderdeel houden voor € 1,9 mln verband met ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor landbouwonderwijsprojecten in Afghanistan en voor € 0,4 mln met EU-ontvangsten voor Wettelijke Onderzoekstaken Visserij.

Diverse ontvangsten artikel 18

Hiervan heeft € 2,9 mln betrekking op ontvangsten naar aanleiding van de opheffing van DLG. Daarnaast € 1,6 mln ontvangsten, omdat de definitieve subsidies voor het Besluit Topprojecten Herstructurering Bedrijventerreinen lager zijn vastgesteld dan de daarvoor bevoorschotte bedragen.

Het besluitvormingsproces rondom de verkoop van aandelen LIOF kan door de provincie Limburg niet meer in 2015 worden afgerond. De hiervoor geraamde ontvangst van € 32 mln wordt daardoor niet meer in 2015 gerealiseerd.

Diverse ontvangsten artikel 40

De hogere ontvangsten hangen met name samen met de teruggevloede middelen vanuit het eigen vermogen van voormalig DLG die ingezet worden voor de uitgaven voor van werk naar werk kandidaten van DLG (€ 5,3 mln). Daarnaast ontvangsten voor extern gefinancierde projecten die uitgevoerd worden door het Centraal Planbureau (CPB).

Ontvangsten RVO

Er wordt € 11,7 mln ontvangen uit de afrekening van de bevoorschotting van RVO 2014 (verdeeld over de beleidsartikelen 14, 16 en 18), omdat er door de reorganisatie van RVO (samengaan Agentschap NL en Dienst Regelingen) vertraging is ontstaan in de uitvoering van opdrachten die doorlopen in 2015.

3. De beleidsartikelen

Budgettaire gevolgen van beleid,

Beleidsartikel 11 Goed functionerende economie en markten (Tweede supplettoire begroting)

Bedragen x € 1.000

	Mutaties 2° supplettoire begroting				
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1° supplettoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° supplettoire begroting	Stand 2° supplettoire begroting 2015
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
VERPLICHTINGEN	192.396	198.132	1.035	2.205	201.372
UITGAVEN	192.483	197.829	1.035	3.027	201.891
Waarvan juridisch verplicht (percentage)		98%			99%
Subsidies	1.400	1.400	-500		900
Digitalisering regionale radio	1.400	1.400	- 500		900
Opdrachten	14.186	15.450	- 6.647	2.140	10.943
Onderzoek en Opdrachten	1.866	2.323	- 5	1.346	3.664
PIANOo/TenderNed	6.857	8.100	- 7.157	1.357	2.300
Beleidsvoorbereiding en evaluaties					
Frequenties en Veiligheid	5.463	5.027	515	- 563	4.979
Bijdragen aan agentschappen	9.825	11.556	7.561	71	19.188
Agentschap Telecom	9.825	11.486	40	234	11.760
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland		70	688	70	828
DICTU			6.833	- 233	6.600
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	162.309	164.899	609	1.650	167.158
Metrologie	13.935	14.235	11	- 246	14.000
Raad voor Accreditatie	105	105		155	260
ACM	402	402		278	680
CBS	147.867	150.157	598	1.463	152.218

	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting				
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting 2015
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	4.763	4.524	12	- 834	3.702
Nederlands Normalisatie Instituut (NEN)	1.039	1.039	1	90	1.130
Internationale organisaties	3.664	3.425		- 925	2.500
Raad van deskundigen voor de nationale meetstandaarden	60	60	11	1	72
ONTVANGSTEN	52.265	37.165		- 10.097	27.068
High Trust	31.300	31.300		- 10.508	20.792
Diverse ontvangsten	20.965	5.865		411	6.276

Toelichting op de verplichtingen

De verhoging van de verplichtingen hangt grotendeels samen met de uitgavenmutaties.

Toelichting op de uitgaven

Opdrachten

Verschillende departementen en organisaties dragen financieel bij aan het Cyber Security project, die inkomsten leiden tot hogere uitgaven voor dit project.

Bijdragen aan ZBO's/RWT's

De hogere uitgaven worden met name veroorzaakt door loonbijstellingen voortkomend uit het CAO-akkoord 2015.

Toelichting op de ontvangsten

High Trust boete-ontvangsten ACM: op basis van de actuele prognoses van Autoriteit Consument en Markt (ACM) wordt over geheel 2015 circa € 21 mln aan boeteontvangsten verwacht. In de EZ-begroting is structureel € 31 mln aan boeteontvangsten geraamd. Daarom wordt de raming bij Najaarsnota 2015 met € 10 mln verlaagd.

Budgettaire gevolgen van beleid,

Beleidsartikel 12 Een sterk innovatievermogen (Tweede suppletoire begroting)

Bedragen x € 1.000

	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting				
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting 2015
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
VERPLICHTINGEN	488.699	589.916	3.031	43.254	636.201
UITGAVEN	569.897	572.888	- 345	- 39.213	533.330

Mutaties 2 ^e suppletoire begroting					
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting 2015
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
Waarvan juridisch verplicht (percentage)		89%			96%
Subsidies	82.422	93.757	113	- 44.908	48.962
MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	47.957	45.557	105	- 24.362	21.300
Eurostars	11.174	10.524	31	- 2.363	8.192
Lucht- en Ruimtevaart	13.347	26.232	- 8	- 20.511	5.713
Overig	9.944	11.444	- 15	2.328	13.757
Opdrachten	1.464	1.269	- 29	- 391	849
Onderzoek en opdrachten	1.464	1.269	- 29	- 391	849
Bijdragen aan agentschappen	61.643	61.519	304	- 3.557	58.266
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland	61.004	60.881	304	- 3.773	57.412
Dienst Landelijk Gebied	500				
Agentschap Telecom	139	638		216	854
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	113.349	121.596	151		121.747
TNO	113.349	121.596	151		121.747
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	311.019	294.747	- 884	9.643	303.506
Toeslag Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI-toeslag)	60.945	51.175	171	1.691	53.037
Internationaal Innoveren	14.000	14.000	39	3.992	18.031
Topsectoren overig	132.146	120.079	- 580	3.851	123.350
Marin, Deltares, NLR	40.833	44.398	9	362	44.769
Ruimtevaart (ESA)	61.925	63.925	136	- 253	63.808
Overig	1.170	1.170	- 659		511
ONTVANGSTEN	42.013	44.013		0	44.013
Luchtvaartkredietregeling	3.800	3.800		- 206	3.594
Technische Ontwikkelingsprojecten (TOP)	3.000	3.000		- 2.435	565
Rijksoctrooiwet	31.212	31.212		2.702	33.914
Eurostars	2.413	2.413		- 1.913	500
Diverse ontvangsten	1.588	3.588		1.852	5.440

Toelichting op de verplichtingen

De verhoging van het verplichtingbudget met € 43,3 mln wordt met name veroorzaakt door:

- TKI-toeslag (€ 29,4 mln). Het verwachte beroep op de TKI-toeslag is in 2015 hoger dan de raming in de begroting van € 81,7 mln. Er wordt daarom circa € 30 mln verplichtingbudget toegevoegd om deze hogere benutting van naar verwachting in totaal € 110 mln te kunnen accommoderen. De TKI-toeslag-regeling heeft geen budgetplafond. Daarom dienen ingediende aanvragen die voldoen aan de voorwaarden van de regeling te worden gehonoreerd, ook als hierdoor het beschikbare verplichtingbudget wordt overschreden. De uitfinanciering van deze verplichtingen vindt plaats gedurende 6 à 7 jaar en wordt ingepast in het beschikbare kasbudget, dat de komende jaren stijgt.
- Bijdrage TNO (€ 17 mln). Als gevolg van een arrest van het Hof van Justitie van de EU heeft de Belastingdienst bepaald dat TNO een beperking heeft van het recht op aftrek van BTW op inkoopkosten. TNO is hiervoor vanaf 2016 budgettair gecompenseerd. De toezegging aan TNO voor 2016 wordt in 2015 gedaan en voor deze BTW-compensatie dient het verplichtingbudget verhoogd te worden.

- Topsectoren overig (€ 12 mln). Voor Center for Translational Molecular Medicine (CTMM is een voormalig FES project) is voor de laatste betaling € 12 mln verplichtingbudget nodig.
- MIT (-€ 15 mln). Dit betreft een overheveling aan het Provinciefonds voor de regionale uitvoering van de regeling MKB-innovatiestimulering topsectoren in het kader van de Samenwerkingsagenda Rijk-regio.

Toelichting op de uitgaven

Subsidies

De verlaging van het kasbudget wordt met name veroorzaakt door:

- MKB Innovatiestimulering Topsectoren (-€ 24,4 mln). Naast de onder verplichtingen reeds toegelichte overheveling aan het Provinciefonds van € 15 mln is er budget overgeheveld naar CTMM (€ 7,4 mln) en Joint Technology Initiatives (€ 2,0) voor de uitfinanciering van verplichtingen. Deze laatste twee mutaties zijn mogelijk als gevolg van de spreiding van het Amendement Van Veen/Vos (TK, 34 000 XIII, nr. 17) over meerdere jaren (zoals de Kamer per brief is gemeld, TK, 34 000 XIII, nr. 149), waardoor er in 2015 kasbudget vrijvalt bij de MIT.
- Lucht- en Ruimtevaart (-€ 20,5 mln). Binnen de Luchtvaartkredietfaciliteit zal € 20,5 mln aan krediet niet meer verstrekt worden. Rekkof Aircraft N.V. heeft niet kunnen voldoen aan de voorwaarde van de financiering van haar eigen aandeel in de ontwikkelingskosten. Bij 1^e suppletore begrotingswet 2016 zal dit bedrag in mindering worden gebracht op de hiermee samenhangende ontvangstreeks.

Budgettaire gevolgen van beleid,

Beleidsartikel 13 Een excellent ondernemingsklimaat (Tweede suppletore begroting)

Bedragen x € 1.000

	Mutaties 2 ^e suppletore begroting				
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1 ^e suppletore begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletore begroting	Stand 2 ^e suppletore begroting 2015
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
VERPLICHTINGEN	1.798.832	2.467.880	2.564	1.805	2.472.249
Waarvan garantieverplichtingen	1.591.250	2.265.250	- 749		2.264.501
UITGAVEN	306.921	301.554	1.041	7.387	309.982
Waarvan juridisch verplicht (percentage)		99%			94%
Garanties	95.886	95.886	- 749	12.000	107.137
BMKB	71.000	71.000			71.000
Groefaciliteit	9.365	9.365	- 749		8.616
Interne begrotingsreserve Groefaciliteit				12.000	12.000
Garantie Ondernemings-financiering (GO)	11.842	11.842			11.842
Borgstelling Scheepsnieuwbouw	3.679	3.679			3.679
Subsidies	41.473	40.845	- 1.658	- 15.468	23.719
Bevorderen Ondernemerschap	27.222	26.484	- 1.652	- 15.648	9.184
Interdepartementaal Programma Biobased Economy	1.500	1.610	- 21	- 89	1.500
Uitfinanciering subsidies	12.751	12.751	15	269	13.035
Opdrachten	24.110	14.333	950	5.328	20.611
Onderzoek & ontwikkeling	1.402	1.522	4	302	1.828
ICT-beleid	17.819	10.552	985	5.903	17.440
Beleidsvoorbereiding en evaluaties	2.559	59	- 45		14
Regiegroep Regeldruk / ACTAL	2.330	2.200	6	- 877	1.329

Mutaties 2° suppletoire begroting					
	Stand vastge- stelde begroting 2015	Stand 1° suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	Stand 2° suppletoire begroting 2015
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	17.855	14.121	27	1.020	15.168
NBTC	8.471	8.471	19	320	8.810
UNWTO	240	240			240
Bijdragen aan instituten	9.144	5.410	8	700	6.118
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	107.271	107.441	300	178	107.919
Kamers van Koophandel / Ondernemers- pleinen	107.271	107.441	300	178	107.919
Bijdragen aan agentschappen	20.326	28.928	2.171	4.329	35.428
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland	18.117	26.719	2.170	4.329	33.218
Logius	2.209	2.209	1		2.210
ONTVANGSTEN	78.041	78.831		1.039	79.870
BMKB	25.000	25.000			25.000
BMKB begrotingsreserve	25.406	25.406			25.406
Groefaciliteit	8.000	8.000			8.000
Garantie Ondernemingsfinanciering	13.000	13.000			13.000
Borgstelling Scheepsnieuwbouw	4.000	4.000			4.000
Joint Strike Fighter	1.204	1.204			1.204
Diverse ontvangsten	1.431	2.221		1.039	3.260

Toelichting op de uitgaven

Garanties

Interne begrotingsreserve Groeifaciliteit (€ 12 mln). In het kader van het Aanvullend Actieplan MKB-financiering is € 12 mln aan de EZ-begroting toegevoegd voor een kasreserve voor de garanties voor achtergestelde leningenfondsen. Het achtergestelde leningenfonds van de Nederlandse Investerings Instelling (NLI) gaat gebruik maken van de Groeifaciliteit. Daarom wordt deze € 12 mln toegevoegd aan de begrotingsreserve van de Groeifaciliteit. Dit budget stond tijdelijk op het instrument Bevorderen Ondernemerschap.

Subsidies

Bevorderen Ondernemerschap (-€ 15,6 mln). Buiten de € 12 mln die is overgeboekt naar de Groeifaciliteit (zie voorgaande punt) bestaat de mutatie uit diverse bedragen die worden ingezet voor uitfinanciering van verplichtingen op andere instrumenten.

Opdrachten

ICT-beleid (€ 5,9 mln). Voor de uitfinanciering van de aangegane verplichtingen in het kader van PRIMA-projecten (ICT) is aanvullend € 5,9 mln nodig. De dekking bestaat voornamelijk uit middelen voor Pieken in de Delta (€ 3,1 mln) en niet eerder geraamde ontvangsten op het gebied van regionaal economisch beleid (€ 1,6 mln), beiden op artikel 18. De ruimte in het budget voor Pieken in de Delta in 2015 is ontstaan doordat er in 2014 een versnelde bevoorschotting heeft plaatsgevonden.

Toelichting op de interne begrotingsreserves

Interne begrotingsreserve BMKB

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	66.555
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	- 25.406
Stand (raming) per 31/12/2015	41.149

De geraamde onttrekking dient ter dekking van de schadebetalingen BMKB zoals toegelicht in de EZ-begroting 2015.

Interne begrotingsreserve Groeifaciliteit

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	5.000
+ Geraamde storting	+12.000
- Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2015	17.000

In het kader van het Aanvullend Actieplan MKB-financiering is € 12 mln aan de EZ-begroting toegevoegd voor een kasreserve voor de garanties voor achtergestelde leningenfondsen. Het achtergestelde leningenfonds van het NLIJ gaat gebruik maken van de Groeifaciliteit. Daarom wordt deze € 12 mln toegevoegd aan de begrotingsreserve van de Groeifaciliteit.

Interne begrotingsreserve Garantie Ondernemersfinanciering

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	55.009
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2015	55.009

Interne begrotingsreserve Garantiefaciliteit Scheepsnieuwbouwfinanciering

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	10.044
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2015	10.044

Interne begrotingsreserve Garantie MKB-financiering

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	9.000
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2015	9.000

Budgettaire gevolgen van beleid,

Beleidsartikel 14 Een doelmatige en duurzame energievoorziening (Tweede supplettoire begroting)

Bedragen x € 1.000

	Mutaties 2 ^e supplettoire begroting				Stand 2 ^e supplettoire begroting 2015
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1 ^e supplettoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e supplettoire begroting	
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
VERPLICHTINGEN	3.960.853	3.970.173	1.451.118	449.788	5.871.079
Waarvan garantieverplichtingen	62.400	62.400	- 31.076	- 31.324	
UITGAVEN	1.619.026	1.654.708	- 27.709	- 41.792	1.585.207
Waarvan juridisch verplicht (percentage)		96%			99%
Subsidies	1.410.701	1.419.261	- 28.677	- 33.043	1.357.541
Topsectoren Energie	67.993	67.793	69	18.733	86.595
Energie-innovatie (IA)	7.872	7.872	10	14.590	22.472
Green Deal	750	1.844	2.452	- 3.545	751
Energieakkoord	35.464	35.464		- 22.450	13.014
MEP	380.000	378.387	- 13.400		364.987
SDE	524.488	524.408	- 10.000		514.408
SDE+	280.261	278.525	9.776	- 308	287.993
Compensatie Energie-intensieve bedrijven (ETS)	77.000	81.045	- 20.045	- 29.000	32.000
CCS	19.557	19.557	- 852	- 16.205	2.500
Hoge Flux Reactor	7.250	7.250			7.250
Elektrisch rijden	1.120	1.120	3	490	1.613
Caribisch Nederland	7.000	14.050	3.307	- 5.185	12.172
Overige subsidies	1.946	1.946	3	9.837	11.786
Garanties	1.000	1.000			1.000
Geothermie	1.000	1.000			1.000
Opdrachten	24.528	24.732	- 153	3.704	28.283
O&O bodembeheer	766	6.493	- 221	2.632	8.904
Joint implementation	1.300	1.837		- 1.811	26
Straling	6.060	0	23	17	40
Pallas	13.500	13.500	38	- 2.000	11.538
Onderzoek en opdrachten	2.902	2.902	7	4.866	7.775
Bijdragen aan agentschappen	44.963	40.117	1.080	3.142	44.339
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland	39.557	38.438	1.074	3.104	42.616
Dienst Landelijk Gebied	500				
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	680	679	2	5	686
Kern Fysische Dienst	3.226	0		26	26
KNMI	1.000	1.000	4	7	1.011
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	113.113	113.113	3	- 5.000	108.116
Doorsluis COVA heffing	111.000	111.000		- 5.000	106.000
TNO AGE	2.113	2.113	3		2.116
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	24.721	56.485	38	- 10.595	45.928
ECN/NRG	23.949	55.829	38	- 10.339	45.528
Diverse instituten	772	656		- 256	400
ONTVANGSTEN	9.535.411	8.255.411	- 950.000	- 130.708	7.174.703
COVA	111.000	111.000		- 5.000	106.000
SDE+	320.000	320.000		- 41.000	279.000
Aardgasbaten	9.100.000	7.800.000	- 950.000	- 100.000	6.750.000
Ontvangsten zoutwinning	1.761	1.761		581	2.342
Diverse ontvangsten	2.650	2.650		14.711	17.361
Onttrekking uit interne begrotingsreserve duurzame energie		20.000			20.000

Toelichting op de verplichtingen

De hogere verplichtingenraming is met name het gevolg van in het kader van de SDE+-regeling afgegeven beschikkingen 2014 die vanwege de sluiting van de laatste fase van de openstelling van de SDE+ in december 2014 pas in 2015 zijn afgegeven.

In 2015 wordt naar verwachting een kleiner beroep gedaan op de Garantieregeling Geothermie dan begroot. Dientengevolge is de daarvoor bestemde verplichtingraming verlaagd.

Toelichting op de uitgaven

Subsidies

- Topsectoren energie/energie-innovatie: de uitgavenraming is verhoogd als gevolg van een aantal vertraagde energie innovatie projecten uit het verleden in het kader van de Innovatie Agenda Energie (IA) die naar verwachting dit jaar tot uitbetaling gaan komen.
- Energieakkoord SER: lagere uitgaven op het onderdeel Energieakkoord zijn met name het gevolg van subsidietoezeggingen voor de regeling Demonstratie Energie-innovatie (DEI) die pas laat in het jaar hebben plaats gevonden en niet meer leiden tot kasuitgaven in 2015.
- ETS: een lagere uitgavenraming Compensatie Energie-intensieve bedrijven (ETS), omdat het beroep op de regeling lager lag dan het beschikbare bedrag.
- Carbon Capture and Storage (CCS): door vertraagde CCS-uitgaven in 2015 wordt het voor 2015 geraamde budget niet volledig benut.
- Caribisch Nederland: met name als gevolg van een vertraging in het project voor duurzame energievoorziening op Sint Eustatius, is de uitgavenraming met € 5 mln verlaagd. Van het resterende uitgavenbudget van € 12 mln is € 5 mln bestemd voor het Openbaar Lichaam Saba voor de realisatie van een zonnepark op Saba om het aandeel duurzame energie op Saba te verhogen.

Opdrachten

O&O bodembeheer: Van de verhoging van de uitgaven is € 1 mln bestemd voor de stichting calamiteitenfonds Mijn(water)schade Limburg. Dit is de Rijksbijdrage voor de tijdelijke financiële voorziening voor schrijnende gevallen als gevolg van na-ijlende gevolgen van de voormalige steenkolenwinning in Zuid-Limburg (TK, 32 849, nr. 35).

Bijdragen aan (inter)nationale organisaties

Lening aan Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN): ECN doet in een langzamer tempo beroep op de verstrekte lening aan ECN/NRG dan oorspronkelijk geraamd. Hierdoor is de uitgavenraming 2015 naar beneden bijgesteld. In latere jaren worden deze middelen alsnog opgevraagd.

Toelichting op de interne begrotingsreserves

Interne begrotingsreserve Geothermie

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015

20.036

+ Geraamde storting	0
- Geraamde onttrekking	0
Stand (raming) per 31/12/2015	20.036

Interne begrotingsreserve Duurzame energie

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	594.363
+ Geraamde storting	+528.403
- Geraamde onttrekking	- 20.000
Stand (raming) per 31/12/2015	1.102.766

De middelen die naar verwachting in 2015 niet besteed zullen worden, zijn als voorgenomen storting verwerkt in de Interne Begrotingsreserve Duurzame Energie. De verwachte onderbesteding is met name een gevolg van vertraging bij projecten waaraan reeds subsidie is toegekend en reeds verplichte projecten die niet tot uitvoering komen en door andere projecten moeten worden vervangen met het oog op het bereiken van de doelstelling.

De voorziene onttrekking wordt tijdelijk aangewend als dekking voor extra uitgaven met name voor de Overheidsdienst Groningen en de daarmee samenhangende intensivering voor het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de energiedirecties van EZ en voor het opvangen van tegenvallers in het generale beeld van de Rijksbegroting, zoals toegelicht in de Voorjaarsnota 2015 en de 1^e suppletoire begroting 2015 van EZ.

Interne begrotingsreserve risicopremie lening ECN/NRG

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	6.600
+ Geraamde storting	0
- Geraamde onttrekking	0
Stand (raming) per 31/12/2015	6.600

Toelichting op de ontvangsten

SDE +

Verwacht wordt dat de opbrengsten uit de Opslag Duurzame Energie (ODE) lager uitvallen dan eerder geraamd mede onder invloed van de gemiddeld hogere temperatuur.

Aardgasbaten

De neerwaartse bijstelling van de aardgasbaten (€ 100 mln) wordt veroorzaakt doordat de actuele prijzen lager zijn dan eerder bij MEV geraamd.

Diverse ontvangsten

Uit hoofde van met name afrekeningen worden er in 2015 extra ontvangsten voorzien (€ 8,4 mln).

Daarnaast in het kader van afrekening ontvangsten RVO (€ 5,6 mln), waarvan € 2,8 mln uit hoofde van het werkpakket 2014. Door de fusie tussen Dienst Regelingen en Agentschap NL is vertraging ontstaan bij de uitvoering van een aantal opdrachten. Door deze vertraging is bij de afrekening 2014 in 2015 een bedrag terugontvangen. Deze ontvangsten

zijn noodzakelijk om de verdere uitvoering van de opdrachten te kunnen garanderen en worden ingezet voor de opdracht 2015 voor de werkzaamheden die in 2014 zijn gepland.

Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 16 Concurrerende, duurzame, veilige agro-, visserij- en voedselketens (Tweede suppletoire begroting)

Bedragen x € 1.000

	Mutaties 2° suppletoire begroting				
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1° suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	Stand 2° suppletoire begroting 2015
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
VERPLICHTINGEN	658.062	704.139	4.341	28.017	736.497
Waarvan garantieverplichtingen	131.869				131.869
UITGAVEN	585.628	621.737	4.341	28.067	654.145
Waarvan juridisch verplicht (percentage)		88%			91%
Subsidies	53.904	78.733	- 1.920	602	77.415
Duurzame veehouderij	7.483	8.043	15	2.602	10.660
Investeringsregeling duurzame stallen	3.211	3.211		2.900	6.111
Kleine en grote netwerken POP-Nieuwe Uitdagingen	1.176	1.176	3		1.179
Regeling fijnstofmaatregelen	1.820	1.820	5		1.825
Overig	1.276	1.836	7	- 298	1.545
Plantaardige productie	15.526	11.913	4	- 1.000	10.917
Duurzaamheids-investeringen Nieuwe Uitdagingen	4.975	4.475		- 1.000	3.475
Demoregeling Schoon en Zuinig	1.032	1.032	3		1.035
Investeringsregeling energiebesparing (IRE)	375	375			375
Marktintroductie energie innovaties (MEI)	8.749	5.636			5.636
Overig	395	395	1		396
Diergezondheid en dierenwelzijn	2.008	2.008	- 2.008		
Regeling in beslag genomen goederen	2.008	2.008	- 2.008		
Visserij	7.483	7.833	21		7.854
Regelingen onder het nieuwe EFMZV	5.003	5.003	14	- 5.017	0
Overige (uitfinanciering regelingen onder EVF)	2.480	2.830	7		2.837
Interne begrotingsreserve visserij				5.017	5.017
Agrarisch ondernemerschap	11.138	8.488	19	- 1.000	7.507
Flankerend beleid pelsdierhouders	2.000				
Brede weersverzekering	6.650	6.000	19	- 2.000	4.019
Investeringsregeling Jonge Agrariërs	2.488	2.488		1.000	3.488
Agrarische innovatie	2.997	4.232	9		4.241
Samenwerking POP Nieuwe uitdagingen	1.400	1.400	4		1.404
Overig	1.597	2.832	5		2.837
Apurement	7.269	36.216	20		36.236
Regeling apurement	7.269	7.269	20		7.289
Bijdrage begrotingsreserve apurement		28.947			28.947
Garanties	22.500	24.500	69	10.452	35.021
Bijdrage begrotingsreserve Borgstellingsfaciliteit	3.000	5.000	14		5.014
Verliesdeclaraties Borgstellingsfaciliteit	17.000	17.000	48	10.452	27.500
Garantstelling Marktintroductie Innovaties (GMI)	2.500	2.500	7		2.507
Opdrachten	134.903	138.614	2.137	- 2.130	138.621
Duurzame veehouderij	5.610	4.750	16	500	5.266
Mestbeleid	10.640	8.900	30	- 1.400	7.530
Plantaardige productie	1.739	1.779	5	- 472	1.312

Mutaties 2° suppletoire begroting					
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1° suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	Stand 2° supple- toire begroting 2015
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
Plantgezondheid	2.362	2.588	- 369		2.219
Diergezondheid en dierenwelzijn	10.104	10.780	1.908	- 1.668	11.020
Voedselveiligheid- en kwaliteit	4.917	5.284	14	- 1.111	4.187
Voedselzekerheid en internationaal en Europees landbouwbeleid	3.745	2.498	- 102		2.396
Visserij	1.180	1.114	3	- 329	788
Agrarisch ondernemerschap	2.364	2.264	770		3.034
Agrarische innovatie en overig	500	669			669
Kennisontwikkeling en innovatie	91.742	97.988	- 138	2.350	100.200
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	86.883	83.920	- 685	235	83.470
Medebewind en overige voormalige publieke PBO-taken	7.333	5.597	- 1.097	- 44	4.456
Dienst Landbouwkundig Onderzoek	75.816	75.816	304	- 471	75.649
Zon-MW (dierproeven)	1.880	0	0		0
College Toelating Gewasbescher- mingsmiddelen en Biociden	1.037	1.690	3	750	2.443
Centrale Commissie Dierproeven	817	817	105		922
Bijdragen aan andere begrotings- hoofdstukken	3.972	4.772	6	3.651	8.429
Diergezondheidsfonds	3.972	4.772	6	3.651	8.429
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	8.672	11.022	10		11.032
FAO en overige contributies	8.672	11.022	10		11.032
Bijdragen aan agentschappen	274.794	280.176	4.724	15.257	300.157
Nederlandse Voedsel- en Warenautori- teit	129.706	129.176	1.627	11.221	142.024
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland	136.932	141.765	2.633	5.895	150.293
Dienst Landelijk Gebied	1.121	1.500	433	- 1.933	0
Rijksrederij	7.035	7.735	31	74	7.840
ONTVANGSTEN	313.058	343.145	- 242.999	18.483	118.629
Agrarisch ondernemerschap		245	373		618
Mestbeleid	7.209	6.509		- 1.800	4.709
Diergezondheid en dierenwelzijn	500	700		1.300	2.000
Voedselveiligheid en kwaliteit	430	500			500
Voedselzekerheid en internationaal en Europees landbouwbeleid	259.170	287.545	- 243.372	500	44.673
Visserij	4.993	5.693			5.693
Agrarische innovatie en overig		500			500
Kennisontwikkeling en innovatie	12.363	12.510		2.342	14.852
Garanties (provisies)	1.800	2.000			2.000
Agentschappen				5.689	5.689
Begrotingsreserves	26.593	26.943		10.452	37.395

Toelichting op de verplichtingen

De verhoging van de verplichtingen hangt grotendeels samen met de uitgavenmutaties.

Toelichting op de uitgaven

Subsidies

Er is vertraging opgetreden in de uitvoering van het programma Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) waardoor in 2015 nog geen regelingen kunnen worden opengesteld. Daarom zullen in dit jaar

ook geen uitgaven meer plaatsvinden. De cofinancieringsmiddelen worden in de interne begrotingsreserve Visserij gestort zodat ze beschikbaar blijven voor latere jaren.

Garanties

Verliesdeclaraties Borgstellingsfaciliteit: bij de Garantstelling Landbouw (GL) zijn meer verliesdeclaraties ingediend dan oorspronkelijk begroot. Het betreft hier een nawee van de economische crisis. Om deze extra uitgaven mogelijk te maken worden middelen onttrokken uit de interne begrotingsreserve Borgstellingsfaciliteit.

Bijdrage aan agentschappen

- De NVWA voorziet in 2015 een negatief exploitatieresultaat. Daardoor dreigt het eigen vermogen van de NVWA negatief te worden. EZ streeft naar een gezond eigen vermogen voor de NVWA, dat voldoende buffer vormt om toekomstige (onvoorziene) tegenvallers te kunnen opvangen. Daartoe wordt in 2015 € 19,4 mln toegevoegd aan het eigen vermogen van de NVWA. Dit wordt ten dele gefinancierd uit de € 9,2 mln aan middelen die door de niet gerealiseerde omzet vrijvallen. De resterende € 10,2 mln wordt EZ-breed gedekt en aan de bijdrage toegevoegd. Ook wordt de loonbijstelling 2015 aan de bijdrage toegevoegd. Een nadere specificatie en toelichting is opgenomen in de agentschapsparagraaf NVWA (pagina 42 tot en met 45).
- De hogere bijdrage aan de RVO houdt voornamelijk verband met ontvangsten uit de afrekening van de bevoorschotting van RVO 2014, omdat er door de reorganisatie van RVO (samengaan Agentschap NL en Dienst Regelingen) vertraging is ontstaan in de uitvoering van opdrachten die doorlopen in 2015.
- Het resterende budget voor de bijdrage aan DLG wordt vanwege het opheffen van DLG deels overgeheveld naar de bijdrage RVO, omdat RVO een deel van de werkzaamheden van DLG heeft overgenomen. Deels vindt een correctie plaats naar artikel 18, zodat het natuurgerelateerde deel van het opdrachtenpakket op orde wordt gebracht.

Toelichting op de interne begrotingsreserves

Interne begrotingsreserve Visserij

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	13.425
+ Geraamde storting	+5.017
- Geraamde onttrekking	- 3.233
Stand (raming) per 31/12/2015	15.209

De geraamde storting betreft de cofinancieringsmiddelen voor de uitvoering van het programma EFMZV (zie toelichting onder de subsidies). De geraamde onttrekking betreft in 2015 verwachte betalingen op visserijregelingen die onder het Europees Visserijfonds (EVF) vallen.

Interne begrotingsreserve Landbouw

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	33.248
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	- 8.510
Stand (raming) per 31/12/2015	24.738

De geraamde onttrekking van € 8,5 mln is bij Voorjaarsnota 2014 meerjarig verwerkt ten behoeve van de uitfinanciering van diverse regelingen op het agro-terrein, waaronder de investeringsregeling duurzame stallen en de Vamil-compensatieregeling. Daarnaast worden tekorten op bijvoorbeeld de bijdrage aan het College Toezicht Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (CTGB) uit de reserve landbouw gedekt.

Interne begrotingsreserve Borgstellingsfaciliteit

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	41.290
+ Geraamde storting	+5.014
- Geraamde onttrekking	- 25.652
Stand (raming) per 31/12/2015	20.652

Er wordt jaarlijks een storting gedaan van € 5 mln, waarvan € 2 mln voor het flankerend beleid pelsdierhouderij en € 3 mln als reguliere jaarlijkse storting. De geraamde onttrekking van € 25,7 mln is bestemd om de verwachte verliesdeclaraties van banken op basis van de borgstellingsfaciliteit op te vangen.

Interne begrotingsreserve apurement

Bedragen x € 1.000

Stand 1/1/2015	150.304
+ Geraamde storting	+28.947
- Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2015	179.251

In 2011 heeft EZ € 28,9 mln betaald aan de Europese Commissie in verband met een opgelegde correctie voor de niet EU-conforme uitvoering van de EU-regeling aardappelzetmeel. Nederland is hiertegen in beroep gegaan. Met arrest van 3 juli 2014 heeft het Europese Gerecht het besluit van de Europese Commissie nietig verklaard. De Europese Commissie heeft het bedrag in 2015 overgemaakt naar Nederland. Deze ontvangst komt ten gunste van EZ en is in de interne begrotingsreserve apurement gestort.

Toelichting op de ontvangsten

De meerontvangsten op het onderdeel Kennisontwikkeling en innovatie houden voor € 1,9 mln verband met ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor landbouwonderwijsprojecten in Afghanistan en voor € 0,4 mln met EU-ontvangsten voor Wettelijke Onderzoekstaken Visserij.

Er wordt € 5,7 mln ontvangen uit de afrekening van de bevoorschotting van RVO 2014, omdat er door de reorganisatie van RVO (samengaan Agentschap NL en Dienst Regelingen) vertraging is ontstaan in de uitvoering van opdrachten die doorlopen in 2015.

De raming van de te onttrekken middelen uit de garantstelling borgstellingsfaciliteit wordt verhoogd met € 10,5 mln in verband met de te betalen verliesdeclaraties (zie ook de uitgaven).

Budgettaire gevolgen van beleid,

**Beleidsartikel 17 Groen onderwijs van hoge kwaliteit
(Tweede suppletoire begroting)**

	Mutaties 2° suppletoire begroting				Stand 2° suppletoire begroting 2015
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1° suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
VERPLICHTINGEN	891.348	895.419	7.759	5.943	909.121
UITGAVEN	839.465	843.786	4.023	5.943	853.752
Waarvan juridisch verplicht		100%			98%
Leningen					
Schatkistbankieren					
Bekostiging	763.092	775.559	3.193	6.525	785.277
WO-groen	181.531	172.764	755	1.911	175.430
HBO-groen	87.188	90.652	365	924	91.941
MBO-groen	170.347	179.743	713	1.805	182.261
Wachtgelden	13.673	13.916	61	173	14.150
VMBO-groen	305.717	313.521	1.280	3.239	318.040
Aequor	4.636	4.963	19	- 1.527	3.455
Subsidies	74.524	66.378	825	- 592	66.611
Aansturing collectieve ondersteuning	4.039	4.039	18	51	4.108
School als Kenniscentrum	31.383	26.963	140	396	27.499
Kennisverspreiding en innovatie groen onderwijs	713	713	3	9	725
Aanvullende onderwijssubsidies	33.705	29.957	660	452	31.069
Ontwikkeling en beheer natuurkwaliteit	1.500	1.500	1		1.501
Educatie	3.184	3.206	3	- 1.500	1.709
Opdrachten	612	612			612
Kennisverspreidingsprojecten	612	612			612
Bijdragen aan agentschappen	1.237	1.237	5	10	1.252
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland	1.237	1.237	5	10	1.252
ONTVANGSTEN	75	75			75

Toelichting op de verplichtingen en de uitgaven

Bekostiging

De verhoging met € 6,5 mln houdt deels verband met de loonbijstelling 2015 van € 8,1 mln. Hiertegenover staat een verlaging met € 1,6 mln, omdat de door EZ bekostigde instelling Aequor met de daarbij behorende taken per 1 augustus 2015 is opgegaan in een landelijke organisatie Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). De bijdrage van EZ aan SBB is overgeheveld naar de begroting van OCW.

Budgettaire gevolgen van beleid,

Beleidsartikel 18 Natuur en regio (Tweede suppletoire begroting)

	Mutaties 2° suppletoire begroting				
	Stand vastge- stelde begroting 2015	Stand 1° suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	Stand 2° suppletoire begroting 2015
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
VERPLICHTINGEN	200.392	167.046	12.300	4.746	184.092
UITGAVEN	293.151	259.805	8.254	- 5.259	262.800
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>		88%			96%
Subsidies	83.092	83.087	- 1.267	- 6.840	74.980
Zuiderzeelijn (18.1)	6.315	6.315	0		6.315
Cofinanciering EFRO, incl. ETS (18.1)	54.545	54.280	152	- 2.910	51.522
Bijdrage aan ROM's (18.1)	6.325	6.325	- 988	250	5.587
Pieken in de Delta (18.1)	10.817	10.817	- 445	- 4.975	5.397
Programma Natuurlijk Ondernemen en Green Deals (18.2)	1.477	1.477	4		1.481
Regelingen Natuur (Burgereducatie, RDN, SBL, VNBL & beheer Kroondomeinen) (18.3)	3.613	3.873	10	795	4.678
Leningen	30.484	28.747			28.747
Rente en aflossingen voor bestaande leningen (EHS & PNB) (18.3)	30.484	28.747			28.747
Opdrachten	46.210	37.389	- 39	- 2.558	34.792
Onderzoeksmiddelen (18.1)	672	672		- 191	481
NURG/Maaswerken (18.2)	8.015	8.015			8.015
Mainport Rotterdam (18.2)	7.249	7.249	20		7.269
Programma Rijke Waddenzee (18.2)	0	653	- 30		623
Programma Natuurlijk Ondernemen en Green Deals (18.2)	4.833	3.162	13	- 244	2.931
Regiekosten regionale functie (18.2)	1.243	743	3	- 76	670
Nationale parken (18.2)	1.000	1.000			1.000
Invasieve soorten (18.3)	1.000				
Kaderrichtlijn Marine Strategie/Noordzee (18.3)	954	579		- 41	538
Natura 2000 (18.3)	3.203	3.203	9	- 149	3.063
Monitoring (18.3)	2.258	2.258	6	- 50	2.214
Internationale biodiversiteit (18.3)	361	361	1		362
Caribisch Nederland (18.3)	779	779	2	191	972
Overig (18.3)	9.679	4.029	30	- 395	3.664
Natuurvisie	4.964	4.686	- 93	- 1.603	2.990
Bijdragen aan mede-overheden	17.525	17.605	49	- 6.234	11.420
Uitfinanciering Sterke Regio's en Nota Ruimte (18.1)	8.875	8.875	25	- 4.569	4.331
MER (18.2)					0
Programmatische Aanpak Stikstof (18.2)	6.000	6.080	17	- 1.665	4.432
Caribisch Nederland (18.3)	2.500	2.500	7		2.507
Decentralisatiemiddelen natuur (18.3)	150	150			150
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	26.354	28.834	942	200	29.976
Staatsbosbeheer (18.3)	26.354	28.834	942	200	29.976
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	910	1.261		- 24	1237
Diverse contributies (18.3)	910	1.261		- 24	1.237
Bijdragen aan agentschappen	88.576	62.882	8.569	10.197	81.648
Dienst Landelijk Gebied	48.691	6.173		1.078	7.251
Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland	31.715	47.549	8.536	9.054	65.139
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	8.170	9.160	33	65	9.258
ONTVANGSTEN	96.707	121.907		7.849	129.756
Landinrichtingsrente	42.161	42.161			42.161
Jachtakten	1.031	1.031			1.031
Verkoop gronden	45.000	45.000			45.000
Overige	8.515	33.715		7.849	41.564

Toelichting op de verplichtingen

De verhoging bij de verplichtingen houdt voornamelijk verband met hogere bijdragen aan de agentschappen. Hiertegenover staat onder meer een overheveling naar de begroting van het Ministerie van Financiën van € 2,2 mln voor de financiering van de uitvoeringskosten 2015 van de Auditdienst Rijk zijnde de Audit Autoriteit (AA) voor het EFRO-programma 2014–2020 (Europees Fonds Regionale Ontwikkeling) en een overheveling naar artikel 16 voor aanvullende opdrachten in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof.

Toelichting op de uitgaven

Subsidies

De verlaging met € 6,8 mln houdt voornamelijk verband met een kasvrijval van € 5,1 mln op het onderdeel «Pieken in de Delta» als gevolg van een versnelde bevoorschotting in 2014. Hiervan wordt € 2 mln overgeheveld naar de provincie Groningen in het kader van de gemaakte afspraken met Noord-Nederland over de MKB Samenwerkingsagenda Rijk-Regio. Hieruit worden regionaal economische projecten gefinancierd. De resterende € 3,1 mln wordt ingezet voor de uitfinanciering van de aangegane verplichtingen in het kader van PRIMA-projecten (ICT) op beleidsartikel 13. Daarnaast wordt € 2,2 mln overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van Financiën voor de financiering van de uitvoeringskosten 2015 van de Auditdienst Rijk zijnde de Audit Autoriteit (AA) voor het EFRO-programma 2014–2020 (Europees Fonds Regionale Ontwikkeling).

Bijdragen aan medeoverheden

De verlaging met € 6,2 mln houdt onder meer verband met een overheveling naar het Gemeentefonds ten behoeve van de gemeente Veldhoven in het kader van het project Brainport Eindhoven (Brainport Avenue), een bijdrage ten behoeve van de herstructurering van het bedrijventerrein De Run Oost en de verbetering van de ontsluitende weginfrastructuur. Ook worden middelen overgeheveld naar artikel 16 voor aanvullende opdrachten in het kader van het RIVM-programma 36 PAS. De uitgaven voor dit programma worden op artikel 16 geraamd en verantwoord.

Bijdragen aan agentschappen

Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO)

De bijdrage wordt vanuit artikel 16 verhoogd met € 2,1 mln voor het op orde brengen van het natuurgerelateerde deel van de bijdrage. Als gevolg van de opheffing van de DLG en overheveling van taken naar RVO, maakt RVO in voor 2015 € 2,9 mln aan frictiekosten. Deze worden gecompenseerd met de gelden die na liquidatie van de DLG terugvloeien naar EZ als moederdepartement (zie ook ontvangsten). De bijdrage wordt verhoogd met ontvangsten van € 3,2 mln uit de afrekening van de bevoorschotting van RVO 2014, omdat er door de reorganisatie van RVO (samengaan Agentschap NL en Dienst Regelingen) vertraging is ontstaan in de uitvoering van opdrachten die doorlopen in 2015. De resterende verhoging is bestemd voor de uitvoering van diverse natuurgerelateerde projecten en de loonbijstelling 2015.

Toelichting op de ontvangsten

Na de liquidatie van de DLG vloeit € 2,9 mln als gevolg van het niet bestede deel van het verstrekte voorschot terug naar EZ als opdrachtgever.

Ook wordt € 3,2 mln ontvangen uit de afrekening van de bevoorschotting van de RVO uit 2014, omdat er door de reorganisatie van RVO (samengaan Agentschap NL en Dienst Regelingen) vertraging is ontstaan in de uitvoering van opdrachten die doorlopen in 2015.

Tenslotte wordt € 1,6 mln terugontvangen voor regionaal economisch beleid, doordat definitieve subsidies voor het Besluit Topprojecten Herstructurering Bedrijventerreinen lager zijn vastgesteld dan de daarvoor bevoorschotte bedragen.

Budgettaire gevolgen van beleid,

Beleidsartikel 19 Toekomstfonds (Tweede suppletoire begroting)

Bedragen x € 1.000

	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1° suppletoire begroting 2015	Mutaties 2° suppletoire begroting		Stand vastgestelde begroting 2015
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
VERPLICHTINGEN	181.887	338.476	- 1.947	- 250	336.279
UITGAVEN	176.728	333.790	- 95.770	- 250	237.770
Waarvan juridisch verplicht (percentage)					49%
Leningen	176.728	328.086	- 95.910	- 456	231.720
I MKB-FINANCIERING					
Volledig revolverend					
Dutch Venture Initiative/Fund of Funds	21.600	127.400	- 95.000		32.400
Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen		44.000	- 2.000		42.000
Gedeeltelijk revolverend					
Innovatiekrediet	76.454	75.146	1.194		76.340
Risicokapitaal (Seed Capital)	18.674	18.674	- 107		18.567
Vroege fasefinanciering	10.000	12.866	3	- 250	12.619
II INVESTERINGEN IN FUNDAMENTEEL EN TOEGEPAST ONDERZOEK					
Met vermogensbehoud					
Fundamenteel en toegepast onderzoek	50.000	50.000		- 206	49.794
III Staatsobligaties Toekomstfonds					
Subsidies					
IV Reëel rendement voor onderzoek					
Bijdragen aan agentschappen		5.704	140	206	6.050
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland		5.704	140	206	6.050
ONTVANGSTEN	21.188	65.188	- 2.000	- 32.000	31.188
MKB-FINANCIERING BESTAND					
INSTRUMENTARIUM					
Innovatiekredieten	18.788	18.788			18.788
Seed	2.400	2.400			2.400
Fund of Funds (DVI I/Business Angels)					

	Mutaties 2° suppletoire begroting				Stand vastgestelde begroting 2015
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1° suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen		44.000	- 2.000	- 32.000	10.000
MKB-FINANCIERING INCIDENTELE MIDDELEN					
Ontvangsten DVI II					
Ontvangsten fundamenteel en toegepast onderzoek					
Renteontvangsten Toekomstfonds					

Toelichting op de ontvangsten

Het besluitvormingsproces rondom de verkoop van aandelen LIOF kan door de provincie Limburg niet meer worden afgerond in 2015. De hiervoor geraamde ontvangst van € 32 mln zal daardoor ook niet meer in 2015 worden gerealiseerd. De transactie zal naar verwachting in de eerste helft van 2016 plaatsvinden.

Bij Najaarsnota 2015 worden de gasbaten ten opzichte van de Miljoenennota met € 100 mln verlaagd tot € 6.750 mln (zie beleidsartikel 14). Deze verlaging wordt veroorzaakt doordat de actuele prijzen lager zijn dan eerder bij MEV geraamd. Dit heeft echter geen gevolgen voor de «ijklijn gasbaten» van het Toekomstfonds (beleidsartikel 19), omdat deze ijklijn alleen wordt aangepast indien er sprake is van beleidsmatige aanpassingen van de gasproductie. Dat is nu niet aan de orde. De ijklijn blijft voor het uitvoeringsjaar 2015 derhalve ongewijzigd staan op € 7.750 mln, zoals vastgelegd en toegelicht in de EZ-begroting 2016 (pg. 133).

4. De niet-beleidsartikelen

Budgettaire gevolgen van beleid,

Beleidsartikel 40 Apparaat (Tweede suppletoire begroting)

Bedragen x € 1.000

	Mutaties 2° suppletoire begroting				Stand vastgestelde begroting 2015
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1° suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
VERRPLICHTINGEN	348.836	386.533	3.565	- 739	389.359
UITGAVEN	349.016	386.713	3.385	- 739	389.359
Personele uitgaven	229.124	262.016	- 590	- 10.835	250.591
Waarvan eigen personeel	200.353	205.021	2.002	3.778	210.801
Waarvan externe inhuur	6.290	6.608		- 31	6.577
Waarvan overige personele uitgaven	22.481	50.387	- 2.592	- 14.582	33.213
Materiële uitgaven	119.892	124.697	3.975	10.096	138.768
Waarvan ICT	7.065	6.376		211	6.587

	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting				Stand vastgestelde begroting 2015
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
Waarvan bijdrage aan SSO's (exclusief DICTU)	40.722	39.213		204	39.417
Waarvan SSO DICTU	30.744	39.010	6.645	8.133	53.788
Waarvan overige materiële uitgaven	41.361	40.098	- 2.670	1.548	38.976
ONTVANGSTEN	31.299	35.694	4.530	5.960	46.184

Toelichting op de verplichtingen en de uitgaven

Personele uitgaven

De verhoging op het onderdeel «waarvan eigen personeel» betreft met name de budgettaire verwerking van de afgesloten CAO 2015.

De verlaging op het onderdeel «waarvan overige personele uitgaven» (€ 14,6 mln) wordt veroorzaakt door een budgettaire herschikking in verband met de verdeling van de bij Voorjaarsnota 2015 toegevoegde eindejaarsmarge 2014 (€ 19 mln). Deze is ingezet voor de volgende knelpunten:

- Er is € 10,2 mln overgeheveld naar artikel 16 ten behoeve van de verbetering van de solvabiliteit van de NVWA.
- Daarnaast is budget ingezet voor investerings- en exploitatiekosten DICTU (€ 4,9 mln).
- Automatiseringskosten van het Agentschap Telecom (€ 0,9 mln).
- Vernieuwing van werkplekken bij de NVWA (€ 1,8 mln).
- Hogere juridische kosten landsadvocaat voor specifieke processen (€ 1,1 mln).

Daarnaast is er sprake van een desaldering van teruggevloede middelen vanuit het eigen vermogen van voormalig DLG (€ 5,3 mln). Deze middelen worden ingezet voor de uitgaven voor van werk naar werk kandidaten van voormalig DLG.

Materiële uitgaven

De verhoging van de uitgaven en verplichtingen met € 10,1 mln hangt grotendeels samen met de verhoging op het onderdeel «waarvan SSO DICTU» (€ 8,1 mln). Dit betreft investerings- en exploitatiekosten (€ 4,9 mln), automatiseringskosten van het Agentschap Telecom (€ 0,9 mln), vernieuwen werkplekken bij de NVWA (€ 1,8 mln), loonbijstelling 2015 (€ 0,2 mln) en kosten van beheer TenderNed (€ 0,2 mln).

Ontvangsten

De hogere ontvangsten van € 5,9 mln hangen samen met een desaldering van teruggevloede middelen (€ 5,3 mln) vanuit het eigen vermogen van voormalig DLG die ingezet worden voor de uitgaven voor van werk naar werk kandidaten van DLG. Daarnaast heeft een desaldering (€ 0,6 mln) plaatsgevonden voor extern gefinancierde projecten die uitgevoerd worden door het CPB.

Budgettaire gevolgen van beleid,

Beleidsartikel 41 Nominaal en onvoorzien (Tweede suppletoire begroting)

Bedragen x € 1.000

	Mutaties 2° suppletoire begroting				Stand vastgestelde begroting 2015
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1° suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2° suppletoire begroting	
	(1)	(2)	(3)	(4)=(2+3)	
VERPLICHTINGEN	0	10.184	- 10.184	0	0
UITGAVEN	0	10.184	- 10.184	0	0
41.10 Prijsbijstelling	0	3.242	- 3.242	0	0
41.20 Loonbijstelling	0	6.942	- 6.942	0	0
41.30 Onvoorzien	0	0	0	0	0
41.40 Nog te verdelen	0	0	0	0	0

Toelichting

Bij de 2° suppletoire begroting is de loonbijstelling van € 14,6 mln van de CAO 2015 uitgedeeld voor het ambtelijk personeel Rijk en het personeel van de onderwijssectoren. Deze loonbijstelling voor 2015 is eveneens bij 2° suppletoire begroting verdeeld over de relevante loongevoelige onderdelen. Per saldo is sprake van een nul-mutatie. Voor sector Rijk zal de pensioenlast van de eenmalige uitkering pas in 2016 afgedragen worden. Het benodigd budget van circa € 1,4 mln voor deze pensioenlast wordt met een kasschuif doorgeschoven naar 2016.

5. De agentschappen

Dienst Landelijk Gebied (DLG)

Suppletoire begroting 2015 (Tweede suppletoire begroting),

Als gevolg van overleg tussen EZ en de provincies over de uitwerking van het *Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur* van september 2011 zijn op 1 maart 2015 400 fte's van de Dienst Landelijk Gebied (DLG) overgegaan naar de provincies. Op die datum zijn ook 132 fte's van DLG overgegaan naar RVO voor het uitvoeren van de rijksopdrachten in het landelijk gebied.

Sinds 1 maart 2015 voert DLG geen primaire activiteiten meer uit. Vanaf deze datum zijn alleen nog afrondende activiteiten verricht als het opleveren van huurpanden en het afsluiten van projecten. Omdat is besloten het agentschap DLG met ingang van 1 juli 2015 op te heffen, is een jaarrekening over het eerste halfjaar van 2015 opgesteld. In de suppletoire begrotingsstaat inzake de agentschappen zijn de mutaties bij de 2e suppletoire begroting gebaseerd op de realisaties over het eerste halfjaar 2015. De jaarrekening van DLG over het eerste halfjaar wordt opgenomen in het jaarverslag van EZ over 2015.

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

Suppletoire begroting 2015 (Tweede suppletoire begroting),

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1 ^o suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2 ^o suppletoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet moederdepartement	133.988	1.798	- 7.969	127.817
Omzet overige departementen	79.494	2.164	- 784	80.874
Omzet derden	72.900	16.310	291	89.500
Rentebaten	25	0	0	25
Bijzondere baten	0	7.500	200	7.700
Vrijval voorzieningen	0	0	100	100
Totaal baten	286.407	27.772	- 8.163	306.016
Lasten				
Apparaatskosten				
- Personele kosten	192.777	4.278	4.861	201.915
<i>Waarvan eigen personeel</i>	176.796	7.002	2.109	185.906
<i>Waarvan externe inhuur</i>	15.981	- 2.724	2.752	16.009
- Materiele kosten	83.485	24.117	- 248	107.354
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	0	0	0	
<i>Waarvan Bijdrage aan SSO's</i>	38.600	264	556	39.419
Rentelasten	541	0	- 206	335
Afschrijvingskosten				
- Materieel	6.579	0	- 1.124	5.455
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	0	0	0	
- Immaterieel	4.702	0	- 346	4.357
Overige lasten				
- dotaties voorzieningen	500	0	0	500
- bijzondere lasten	0	0	0	
Totaal lasten	288.584	28.395	2.937	319.916
Saldo van baten en lasten	- 2.177	- 623	- 11.100	- 13.900

Toelichting op de baten

Omzet moederdepartement

De omzet moederdepartement is naar verwachting € 8 mln lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de uitgaven voor de uitvoering van het Plan van Aanpak (PvA) € 6,4 mln achter blijven bij het beschikbare budget. Dit betreft vooral uitgaven voor de ICT-modernisering, die later plaatsvinden dan bij het opstellen van het PvA was voorzien. Het resterende verschil ad € 2 mln is het gevolg van niet gerealiseerde activiteiten met name omtrent registratie dierproeven, eliminatieacties exoten, voorbereiding nieuwe meststelsel, Q-bank en overgenomen PBO-taken ad € 1 mln. Daar staat een budgetverhoging tegenover voor loon- en prijsbijstelling 2015 ad € 1,6 mln. Voorts heeft een verschuiving van € 0,2 mln plaatsgevonden naar bijzondere baten.

Omzet overige departementen

De omzet overige departementen valt € 0,8 mln lager uit als gevolg van vertraging in de uitvoering van onderzoeksprojecten RIVM voor € 0,5 mln en € 0,3 mln als gevolg van het niet geheel realiseren van activiteiten omtrent projectplan veiligheid.nl, openbaarmaking en ruimte inbouwen voor incidenten.

Omzet derden

De omzet derden valt naar verwachting € 0,3 mln hoger uit dan begroot als gevolg van € 2,4 mln hogere retributies, € 0,4 mln hogere overige baten, een correctie van - € 1 mln op de omzet retributies voorgaand

boekjaar en een bijstelling van de KDS-retributies/prognose van – € 1,5 mln. De bijstelling van de KDS-retributies/prognose heeft geen invloed op het resultaat.

Bijzondere baten

Onder de post bijzondere baten wordt de bijdrage van het moederdepartement voor ICT verantwoord die geen relatie heeft met de productie van de NVWA. In verband hiermee vindt een verschuiving plaats van de omzet moederdepartement naar de bijzondere baten voor € 0,2 mln.

Toelichting op de lasten

Personele kosten

De kosten van eigen personeel stijgen met € 2,1 mln. Dit is het saldo van enerzijds de (netto) kosten voor de remplaçantenregeling ad € 7,5 mln en de CAO-stijging van € 2 mln en anderzijds lagere kosten als gevolg van een vrijval ten gunste van de salariskosten van de afbouw ploegentoeslag en verlofuren ad € 2 mln. Daarnaast vallen de personele kosten € 5,4 mln lager uit als gevolg van een vertraagde invulling van vacatures, die merendeels zijn ontstaan door het gebruik van de remplaçantenregeling. Mede hierdoor kan de voorgenomen productie niet volledig worden gerealiseerd.

De kosten voor inhuur externen zijn € 2,8 mln hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door tijdelijke inhuur voor het PvA en verbetering van de bedrijfsvoeringproces.

Materiële kosten

De totale materiële kosten dalen met € 0,2 mln. De algemene materiële kosten dalen met € 1,3 mln, de bureaustkosten met € 0,2 mln en als gevolg van een onttrekking aan de voorziening leegstand dalen de huisvestingskosten met € 1,4 mln. Hier staat tegenover dat de automatiseringskosten met € 1,9 mln, de overige huurkosten met € 0,3 mln en de specifieke materiële kosten met bijna € 0,5 mln stijgen.

Waarvan bijdrage aan SSO's

De bijdrage aan SSO's stijgen met € 0,6 mln ten opzichte van de begroting. Dit is het gevolg van een stijging van de automatiseringskosten (€ 1,9 mln) en een lagere bijdrage aan het Rijksvastgoedbedrijf voor € 1,4 mln.

Rentelasten

De rentelasten vallen als gevolg van lagere investeringen in 2014 en de lage rentetarieven € 0,2 mln lager uit.

Afschrijvingskosten

De materiële afschrijvingskosten zijn, met name door lagere investeringen in dienstauto's, € 1,1 mln lager dan begroot. De immateriële afschrijvingskosten zijn als gevolg van vertraagde systeemontwikkeling € 0,3 mln lager.

Vermogensontwikkeling inclusief onverdeeld geprognosticeerd resultaat 2015

(in € 1.000)		2011	2012	2013	2014	2015
1	Eigen vermogen per 01/01	3.661	3.920	3.859	10.248	2.666
2	Saldo van baten en lasten	259	- 61	665	- 7.582	- 13.900
3	Directe mutaties in het EV:					
3a	Uitkering aan moederdepartement	0	0		0	0
3b	Bijdrage moederdepartement ter versterking eigen vermogen	0	0		0	19.400
3c	Overige mutaties	0	0	5.724	0	0
	Eigen vermogen per 31/12	3.920	3.859	10.248	2.666	8.166

Toelichting

Gezien de beperkte omvang van het eigen vermogen en het voorziene negatieve exploitatieresultaat in 2015 heeft het moederdepartement besloten om het eigen vermogen middels een eenmalige dotatie te versterken met € 19,4 mln.

Kasstroombegroting

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		- 1	- 2	- 3	(4)= (1)+(2)+(3)
		Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1 ^e supplettoire begroting	Mutaties (+of-) 2 ^e supplettoire begroting	Totaal geraamd
1.	Rekening-courant RHB 1 januari 2013	41.942	18.087	0	60.029
2.	Totaal operationele kasstroom	- 441	- 9.504	- 7.040	- 16.985
	Totaal investeringen (-/-)	- 28.730	0	9.648	- 19.082
	Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	1.600	0	0	1.600
3.	Totaal investeringskasstroom	- 27.130	0	9.648	- 17.482
	Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0	0
	Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	0	19.400	19.400
	Aflossingen op leningen (-/-)	- 11.530	0	1.167	- 10.363
	Beroep op leenfaciliteit (+)	15.950	7.972	- 4.840	19.082
4.	Totaal financieringskasstroom	4.420	7.972	15.727	28.119
5.	Rekening-courant RHB 31 december 2013 (=1+2+3+4)	18.791	16.555	18.335	53.681

Toelichting**Operationele kasstroom**

De operationele kasstroom is € 7 mln hoger ten opzichte van de 1^e supplettoire begroting als gevolg van:

- een negatiever saldo van baten en lasten - € 11,1 mln;
- te hoge mutatie op de voorzieningen € 5,9 mln;
- afschrijvingslasten - € 1,5 mln;
- overige balansmutaties - € 0,3 mln.

Investeringskasstroom

De investeringen zijn € 9,6 mln lager als gevolg van vertraging bij de vernieuwing van het ICT-landschap € 6,1 mln en uitstel van uitbreiding van het aantal dienstauto's € 3,5 mln.

Financieringskasstroom

De financieringskasstroom valt € 15,7 mln hoger uit. Dit is met name het gevolg van de eenmalige storting van € 19,4 mln door het moederdepartement. Doordat de investeringen in 2014 lager zijn uitgevallen dan

begroot, vallen de aflossing op de leningen in 2015 eveneens met € 1,1 mln lager uit. Door een geringere uitbreiding van het aantal dienstauto's wordt voor € 3,5 mln minder aan leningen afgeroepen. Voor systeemontwikkeling wordt € 1,3 mln minder aan leningen afgeroepen.

6. Het Diergezondheidsfonds (DGF)

Budgettaire gevolgen van beleid,

Beleidsartikel Diergezondheidsfonds (Tweede suppletoire begroting)

Bedragen x € 1.000

	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting 2015				Stand 2 ^e suppletoire begroting 2015
	Stand vastgestelde begroting 2015	Stand 1 ^e suppletoire begroting 2015	Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
	(1)	(2)	(3)		(4)=(2+3)
01 Bewaking en bestrijding van dierziekten en voorkomen en verminderen van welzijnsproblemen					
Verplichtingen	21.860	42.824		19.618	62.442
Uitgaven	21.860	42.824		19.618	62.442
waarvan juridisch verplicht	100%				
Beginsaldo					
Programma-uitgaven	21.860	42.824		19.618	62.442
<i>Opdrachten</i>	<i>21.860</i>	<i>42.824</i>		<i>19.618</i>	<i>62.442</i>
Bewaking van dierziekten (U1.11)	9.307	9.307		9.826	19.133
Bestrijding van dierziekten (U1.12)	12.553	33.517		9.792	43.309
Voorkomen en verminderen van welzijnsproblemen (U1.13)	0	0			
Overig (U1.14)	0	0			
Ontvangsten	21.860	42.824		19.618	62.442

Toelichting

Opdrachten

De verhoging op de onderdelen bewaking en bestrijding houden onder meer verband met de kosten van de subsidie basismonitoring die voorheen werd gefinancierd via de EZ-begroting en door de sector. Ook zijn er extra uitgaven voor monitoring Aviaire Influenza (AI), Newcastle Disease (NCD), Mycoplasma en niet-zoönotische salmonella.

Ontvangsten

Tegenover de hogere uitgaven staan ook hogere ontvangsten van dezelfde omvang.